

REALNO i FILMSKO VREME

Određivanjem dužina (trajanja) kadrova otkrivaju se velike mogućnosti za „igru“ s realnim vremenom:

1. sažimanje realnog vremena
2. rastezanje realnog vremena
3. fragmentacija trajanja
4. diskontinuitet (narušavanje hronologije)

KADRIRANJE

Stvaralački postupak kojim filmski reditelj vrši selekciju stvarnosti, odnosno seče i organizuje odlomak stvarnosti ispred objektiva kamere.

Kadriranjem:

1. komponujemo sadržaj kadra (šta se vidi u kadru)
2. izdvajamo značajne detalje i eliminišemo nebitne elemente (radnje i ambijenta)
3. pronalazimo najadekvatniji ugao posmatranja
4. dajemo treću dimenziju prostoru

Najbliži saradnik reditelja tokom kadriranja je snimatelj.

KADAR / SCENA / SEKVENCA / FILM

Kadar - osnovna jedinica filma i u tehničkom smislu to je deo filmske trake snimljen neprekinutim radom kamere (od uključenja do isključenja).

Kadar čini niz filmskih kvadrata (fotograma, frejmova) koje se pri brzini snimanja i reprodukcije od 24 ili 25 sličica u sekundi yahvaljujući fenomenu ljudskog oka koji produžava trajanje viđenog (retinalna persistencija) doživljavaju kao kontinuirane.

Razlikujemo:

1. Snimajući kadar - od uključenja do isključenja kamere
2. Montažni kadar - kadar umontiran (skraćen ili razdeljen u više delova) u filmsko delo

Kadar je određen:

1. sadržajem kadra (onim što se vidi u kadru) - kompozicija kadra
2. parametrima kadra (načinom na koji se to vidi):
 - plan (veličinom) - okvir filmske slike i podrazumeva udaljenost između kamere i objekta snimanja
 - rakurs
 - pokret kamere
3. dužinom kadra(trajanjem)

Kadar se karakteriše jedinstvom prostora, vremena i radnje.

Kadrovi se u filmskom delu međusobno razdvajaju montažnim prelazom (rez, pretapanje itd)

SCENA

Scena - celina sastavljena od najmanje 2 kadra u kojoj je uspostavljeno jedinstvo radnje, prostora i vremena

Po svom karakteru scena može biti:

1. dijaloška (statična)
2. akciona (potera, fizički sukob itd)

Ako je scena u jednomu kadru, naziva se kadar-scena

SEKVENCA

Sekvenca je složenija i veća celina u filmu i sastoji se od više scena povezanih jedinstvom radnje, pri čemu prostor i vreme njenog dešavanja mogu biti promenljivi.

Ako je sekvenca u jednomu kadru, naziva se kadar-sekvenca.

Prema funkciji koju vrše u filmu, sekvence se dele na:

1. Uvodne
2. Opisne
3. Akcione
4. Dijaloške
5. Zgusnute
6. Finalne (završne)

FILM

Sastavljen iz više sekvenci.

FILMSKI PLANOVI

Filmski plan je veličina objekta snimanja (najčešće čovekove figure) u okviru filmskog kadra.

Kroz planove, preciznije se formuliše informacija, usmerava pažnja, diktiraju interesovanja, odnosno izaziva emocionalni doživljaj određenog nivoa.

Filmski plan zavisi od:

1. udaljenosti kamere od objekta snimanja
2. žižne daljine objektiva

Jednom kadru odgovara jedan određeni plan, ali unutar jednog kadra može postojati više planova. To se postiže:

1. kretanjem objekata unutar kadra koji kretanjem mogu menjati veličinu i izgled plana (**mizanscen**)
2. kretanjem kamere

Osnovno merilo za određivanje filmskog plana je odnos ljudske figure i prostora u kome se figura nalazi (i to samo u stojećem ili sedećem položaju). Svim drugim objektima snimanja filmski plan se određuje prema zamišljenoj čovekovoju figuri u stojećem ili sedećem položaju.

Podela filmskih planova (filmska lestvica) i utvrđivanje njihovog značenja zavisi od prihvaćenih konvencija. Lestvica planova (koja se najčešće koristi u praksi):

1. daleki plan (daleki total)	4. američki plan (ameriken)
2. opšti plan (total)	5. srednje krupni plan
3. srednji plan	6. krupni plan
	7. vrlo krupni plan
	8. detalj

Daleki plan (daleki total) - DP

Najšire zahvaćen prostor u kadru, sa ljudskom figurmo koja se gotovo ne vidi. Rastojanje kamere od objekta snimanja iznosi više od 200 metara. Delovi tela, pol, starost, kostim, rekvizita ne mogu se prepoznati. Snažno ističe veličinu prostora i sićušnost, usamljenost čoveka.

Opšti plan (total) - OP

Prostor u filmskoj slici u kojoj se odigrava radnja, najčešće sa velikim brojem ljudskih figura. Predstavlja glavni plan za orijentaciju u prostoru i za prostorne odnose između aktera. Kamera je udaljena od objekta snimanja oko 20-30 metara. Figura čoveka se bolje uočava nego kod dalekog totala, ali se lice i mimika ne mogu jasno raspoznati. Upotrebljava se za isticanje važnosti prostora, za masovne scene.

Srednji plan - SP

Prostor u kojem se ljudska figura vidi u celosti (od gornje do donje ivice kadra). Precizira za radnju najvažnije podatke iz opšteg plana, prikazuje akciju većeg broja ličnosti, povezuje elemente "gde" (prostor) sa elementom "ko" (akteri). Karakterističan i jasan prostor u srednjem planu daje predstavu o zanimanju neke ličnosti, njenim sklonostima, porodičnim odnosima itd. U srednjem planu glumac se vidi dobro, kao i njegove fizičke reakcije i mimika lica.

Američki plan (ameriken) - AM

Filmski plan u kojem se ljudska figura vidi od temena do oko kolena. U američkom planu pažnja gledaoca je ravnomerno raspoređena između prostora u pozadini i sadržaja u prednjem planu, ali je monogo češći slučaj da se težište pažnje sa pozadine prenosi na čoveka u prednjem planu. Veoma je dobar za kadriranje dva ili tri aktera u razgovoru i za registrovanje diskretne gestikulacije tela i mimike lica.

Srednje krupni plan _ SKP

Ljudska figura u kadru, snimljena od temena do pojasa. Ljudska figura dominira nad okolinom, ističe se mikromimika. Akter je ograničen ali izražajan.

Krupni plan (veliki, gro plan) - KP

Ljudska figura snimljena od temena do ramena, odnosno do pazuha. U krupnomplanu posebno je naglašeno ljudsko lice ili objekat snimanja, dok je prostorno-vremeska označenost veoma mala ili gotovo ne postoji, jer glava i ramena sasvim ispunjavaju kada.

Vrlo krupni plan - VKP

Filmski plan ukome se lice aktera kadrira od čela do brade. Okolni prostor se uopšte ne zapaža. Služi za naglašavanje reakcija očiju i usta aktera. Kreatanje je veoma ograničeno.

Detalj plan - D

Detalj očiju, nakit, olovka itd.

IZBOR PLANOVA najviše ZAVISI OD uloge čoveka u datom kadru :

- **Podređena** (sporedna uloga čoveka) - upotreba **opšteg plana ili dalekog plana**
- **Dinamička** uloga čoveka - upotreba **srednjeg ili američkog plana**
- **Emocionalna uloga čoveka (isključuje telo)** - upotreba **srednje krupnog, krupnog i vrlo krupnog plana.**

IZBOR PLANOVA ZAVISI I OD RADNJE koja se dešava (ako u totalu snimimo baku koja ljušti krompir nećemo videti šta ljušti...)